

Memorandum

Digitaal België:

een nieuw ICT-beleid als wissel op de toekomst!

Niemand betwist nog dat in onze geglobaliseerde leef- en werkomgeving van vandaag een **competitieve en inclusieve informatie- en communicatiesector** (ICT-sector) een belangrijke katalysator is voor duurzame economische en maatschappelijke vooruitgang en een significante bijdrage kan leveren tot de broodnodige verhoging van onze productiviteit. Performante breedbandnetwerken en –diensten zijn cruciaal voor het stimuleren van onze welvaart, voor het concurrentievermogen van onze ondernemingen, voor het niveau van tewerkstelling, voor de aantrekkingskracht voor nationale en buitenlandse investeringen, voor het vermogen tot vernieuwing, voor de efficiëntie van de overheidsdiensten, voor het welzijn van de burgers en voor de ontwikkeling van hun kennis. Bovendien kunnen zij een belangrijke bijdrage leveren in de strijd tegen de opwarming van de aarde.

De uitdagingen voor de Belgische ICT-sector zijn zeer groot. In 2009 was de sector goed voor een totale omzet van 37,5 miljard euro, een toegevoegde waarde van 13 miljard euro (ca 4,3 % van het BBP) en 101.000 banen. Wanneer bovendien ook rekening wordt gehouden met de indirecte effecten van het gebruik van ICT voor automatisering, procesondersteuning, communicatie en dienstverlening, is het strategische belang van de ICT-sector meteen duidelijk.

Precies daarom moet ons land de ambitie hebben om in 2014 Europees en wereldwijd opnieuw bij de kopgroep te behoren op het vlak van de beschikbaarheid en het gebruik van vaste en mobiele breedbandcommunicatiemiddelen. Het Comité is van oordeel dat in de komende jaren, naast het stimuleren van efficiënte investeringen in nieuwe breedbandnetwerken vooral prioriteit moet worden gegeven aan het stimuleren van toegang tot en het effectief gebruik van breedbanddiensten door de eindgebruiker, met het oog op het dichten van de digitale kloof.

Daartoe dient de nieuwe federale regering:

1. Het voortouw te nemen bij het **ontwikkelen van een ambitieuze, evenwichtige en globale visie** om ons land verder uit te bouwen tot een competitieve informatie- en kennismaatschappij (“Digitaal België”, naar het voorbeeld van de Europese “Digital Agenda”). In die visie moeten initiatieven op het vlak van de beschikbaarheid van, de kennis van, het vertrouwen in en het effectieve gebruik van breedbanddiensten door ondernemingen en alle burgers centraal staan. Een nieuwe digitale kloof moet worden vermeden.
2. Een geïntegreerd beleid opstellen in **overleg met alle betrokken overheden en partijen** over de realisatie van die visie en de daartoe vereiste maatregelen. De federale overheid is goed geplaatst om een voortrekkersrol te spelen bij het afstemmen van de verschillende bevoegdheden, met het oog op een toenemende synergie en harmonisering tussen het beleid van de verschillende overheden.

3. Op federaal niveau moet het belang van de informatiemaatschappij en van de communicatie worden erkend, met name via de **centralisatie van alle federale bevoegdheden ter zake bij één minister of staatssecretaris**. Enkel op die manier is het mogelijk om tot de broodnodige gecoördineerde aanpak van het beleid rond breedband en ICT te komen. Deze verantwoordelijke minister of staatssecretaris moet bovendien over voldoende personeels- en werkmiddelen kunnen beschikken.

Een (pro)actieve houding op deze verschillende domeinen is noodzakelijk voor een bloeiende informatie- en kennismaatschappij in ons land, in het belang van zijn burgers en zijn ondernemingen. Het spreekt voor zich dat het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie aan deze ontwikkelingen ook in de toekomst deel wil nemen en een actieve bijdrage wil blijven leveren aan een vernieuwde dynamiek op het vlak van breedband- en ICT-beleid.

Naar aanleiding van de vorming van een nieuwe federale Regering wil het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie door middel van dit memorandum enkele krachtlijnen suggereren voor een toekomstig beleid. De aanbevelingen in dit memorandum zijn grotendeels gebaseerd op eerdere aanbevelingen die het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie goedkeurde. Met dit memorandum hopen wij actief en constructief bij te dragen tot het stimuleren van breedband en de informatie- en kennismaatschappij in ons land.

1. Het voortouw nemen bij het ontwikkelen van een ambitieuze, evenwichtige en globale visie

Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie is van oordeel dat de volgende objectieven cruciaal zijn om ons land definitief op weg te zetten naar een performante informatie- en kennismaatschappij:

- de **beschikbaarheid van een krachtige netwerkinfrastructuur** van de volgende generatie;
- het scheppen van **dynamiek in de ontwikkeling van interactieve vaste en mobiele breedbanddiensten** met toegevoegde waarde voor de burgers, de ondernemingen en de overheid;
- het **bevorderen van de kennis, de vaardigheden en het vertrouwen** van de gebruikers (burgers, instellingen, gezinnen, ondernemingen, ...) over het gebruik en over de voordelen van breedband en het **vermijden van de digitale kloof**.

A. Beschikbaarheid krachtige netwerkinfrastructuren

België beschikt momenteel over een belangrijke breedbandinfrastructuur waarvan de beschikbaarheid minimum 99,85% (Homes past) bedraagt, wat ons land bij de absolute koplopers in Europa plaatst. Toch stelt het Comité vast dat ons land sinds enige tijd niet meer tot de kopgroep behoort op het vlak van het aantal gebruikers van breedbandnetwerken. Precies daarom vraagt het Comité prioritaire aandacht voor maatregelen gericht op een veralgemeend gebruik van vaste en

mobiele breedbandcommunicatiemiddelen (zoals bijvoorbeeld gericht op lagere eindgebruikerstarieven of meer keuzemogelijkheden in de bedrijfsmarkt). De toename van het gebruik en de eisen van de nieuwe diensten leiden echter tot een toename van de behoeften inzake bandbreedte, en dus de noodzaak om de stap te zetten naar een nieuwe generatie van netwerken. De daarvoor nodige investeringen vereisen op hun beurt een stabiel, transparant en rechtszeker kader dat **eerlijke mededinging en efficiënte investeringen** maximaal stimuleert en dat op het terrein wordt **toegepast door een efficiënte en onafhankelijke regulator** ten dienste van ondernemingen en gebruikers. Dit zijn twee belangrijke voorwaarden opdat België (opnieuw) zou kunnen evolueren naar een leiderspositie op het vlak van de beschikbaarheid van vaste en mobiele infrastructures van de nieuwe generatie. Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie vraagt ook bijzondere aandacht voor de plaats die mobiele breedbanddiensten in dit verband innemen (bijvoorbeeld wanneer het komt tot een keuze van de toekenning van frequenties).

1° Stabiel, transparant en investeringsvriendelijk kader met duidelijke, eenvoudige en proportionele spelregels

Het beleid van een dynamische en toekomstgerichte overheid dient op het vlak van transport van elektronische signalen een stevig evenwicht na te streven tussen concurrentie tussen netwerken (d.w.z. concurrentie tussen verschillende infrastructures) en concurrentie op de netwerken (d.w.z. concurrentie door dienstenaanbieders op de bestaande netwerken).

Indien effectieve commerciële toegang uitblijft en er een gebrek aan concurrentie blijkt te bestaan, is het aangewezen dat de nodige maatregelen worden genomen om toegang tot deze netwerken te verzekeren.

Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie vraagt ook dat de recente Europese richtlijnen van eind 2009 tijdig en nauwgezet zouden worden omgezet. Verder dringt het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie aan op een vereenvoudiging van het bestaande wettelijke en reglementaire kader. Overtollige regelgeving dient te worden afgeschaft en bij het ontwikkelen van nieuwe regelgeving dient meer aandacht te worden besteed aan een grondige kosten-batenanalyse op macro-economisch niveau.

Verder dient de federale overheid erover te waken dat zowel bestaande als nieuwe communicatie-infrastructures niet nodeloos worden belast. Eventuele tijdelijke hinder ten gevolge van graafwerken op het openbare domein mag geen aanleiding vormen om aan deze sector bijkomende financiële lasten op te leggen.

Ook op het vlak van de verdeling van frequenties (bijvoorbeeld voor mobiel internet) moeten deze uitgangspunten in acht genomen worden. Inzake het toekennen van frequenties dient de overheid een evenwicht te vinden tussen het stimuleren van innovatieve netwerken en diensten door het op de markt brengen van radiospectrum enerzijds, en de concurrentiepositie van de bestaande gebruikers van radiospectrum anderzijds. Nog belangrijker is het om op dit vlak de plannen van de verschillende overheden van ons land op elkaar af te stemmen. **Met respect voor elkaars bevoegdheden is tussen de verschillende overheden een globaal en constructief overleg nodig over een zo efficiënt mogelijk beheer en gebruik van radiofrequenties.**

Ten slotte kan de overheid de investeringen in innovatieve technologieën ondersteunen door allerlei andere instrumenten,, zoals het ondersteunen van Onderzoek & Ontwikkeling, het instellen van

fiscale stimuli, of de financiering van dergelijke investeringen via publiek-private samenwerking.

2° Efficiënte, onafhankelijke en transparante regulator ten dienste van ondernemingen en burgers

Duidelijke en eenvoudige regels zijn een noodzakelijke, doch niet voldoende voorwaarde voor een efficiënt beleid ten voordele van de ondernemingen en de burgers van ons land. De rol van de overheid blijft namelijk niet beperkt tot het ontwikkelen van een wet- en regelgevend kader dat investeringen en innovatie zoveel mogelijk stimuleert. Een proactieve, goed geïnformeerde, performante en onafhankelijke regulator moet daarnaast in de praktijk ook toezien op het eerlijke verloop van de concurrentie en op de bescherming van consumenten. **Over de uitvoering van zijn taak en de besteding van zijn budgettaire middelen dient de toezichthouder in alle transparantie te rapporteren.** Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie acht het cruciaal om betrokken te blijven bij de ontwikkeling van de visie van het BIPT en meent hiertoe ondermeer een valabele bijdrage te kunnen leveren middels de wettelijk voorziene aanbevelingen die het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie geeft over de werking van het BIPT (zie ook verder, onder “2.B. Overleg met alle belanghebbenden : een sleutel tot succes”).

B. Focus op zinvolle breedbanddiensten en efficiënte digitale overheidsdiensten

Het zich beperken tot het ontwikkelen, uitvaardigen en toepassen van een consistent beleid op het vlak van breedbandinfrastructuur is eveneens onvoldoende. Steeds vaker wordt erkend dat de overheid ook een rol te spelen heeft in het stimuleren van de vraag door het gebruik van nieuwe snellere breedbandinfrastructuur en –diensten aan te moedigen. Het heeft immers geen zin investeringen in breedbandnetwerken te stimuleren, wanneer dit niet gepaard gaat met een effectief gebruik van de toegenomen capaciteit. Over het algemeen wordt overigens verwacht dat de sector in de toekomst precies op dit vlak een hoge vlucht zal nemen en dat nieuwe diensten en toepassingen de eerder vermelde investeringen in bijkomende netwerkcapaciteit noodzakelijk zullen maken.

Een daarom voor de overheid even belangrijke opdracht is om het goede voorbeeld te geven, zoals nu reeds gebeurt met de elektronische identiteitskaart, of tax-on-web. De overheid moet dat doen door het **ontwikkelen en stimuleren van diensten met toegevoegde waarde**. Dat brengt immers een dubbel voordeel met zich mee. Enerzijds kan een groot deel van de bestaande administratieve verplichtingen worden vereenvoudigd door een beroep te doen op informatie- en communicatietechnologie. Anderzijds stimuleert de overheid op deze wijze een efficiënt en nuttig gebruik van de aanwezige breedbandinfrastructuur en zwengelt zij de vraag naar breedbandinfrastructuur aan. Over het algemeen wordt veel verwacht van nieuwe breedbanddiensten in belangrijke maatschappelijke sectoren zoals gezondheidszorg, thuisbewaking, onderwijs, openbare veiligheid en mobiliteit. Telewerken, e-government, e-health en elektronische facturatie zijn belangrijke domeinen waarop de overheid het voortouw kan nemen.

Er dient daarbij bijzondere aandacht te zijn voor het internetgebruik bij kinderen en jongeren:

- qua veiligheid als huidige gebruiker
- qua aangepast aanbod om het positieve gebruik van het internet te stimuleren.

C. Vaardigheden en vertrouwen in breedband

Ondanks een snelle start en enkele recente positieve signalen (bijvoorbeeld over de aankopen via het internet) behoort België niet langer tot de kopgroep inzake aantal gebruikers van breedband. De overheid moet daarom niet alleen investeringen stimuleren in netwerken en diensten met toegevoegde waarde voor de burger, maar moet daarover ook communiceren. Een groot aantal potentiële gebruikers ziet vandaag het belang van breedbandnetwerken en –diensten nog niet in. Een voorwaarde voor het welslagen van de informatiemaatschappij is dat gebruikers zich bewust worden van alle mogelijkheden en dat zij de nodige vaardigheden verwerven om met de nieuwe technologieën te kunnen omgaan. Bovendien bestaat er bij sommige bestaande gebruikers een vrees om breedband te gebruiken voor allerlei (gevoelige) verrichtingen en transacties. Op verschillende vlakken dient de overheid maatregelen te nemen om de voordelen van breedband zichtbaarder te maken en om de bevolking meer vertrouwd maken met technologie in het algemeen.

Er dienen ook maatregelen te worden genomen om het, soms gefundeerde, wantrouwen van ouders om hun kinderen te vroeg met het internet vertrouwd te maken, weg te nemen door beveiligingsmaatregelen en een betere kennis hierover bij de ouders.

Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie is van oordeel dat maatregelen nodig zijn om de digitale kloof te vermijden. Het **kennisniveau inzake gebruik en voordelen van breedband** dient te worden verhoogd, en dit ondermeer via het onderwijs.

Er moet dringend meer worden geïnvesteerd in **vorming en opleiding van ICT-professionals**. Verschillende organisaties in de ICT-sector benadrukken al geruime tijd het toenemende tekort aan voldoende geschoold ICT-personeel en vragen de overheid om de instroom van jongeren in ICT-richtingen aan te moedigen. Verder moeten ook de inhoud van de opleidingen en de leerdoelstellingen beter worden afgestemd op de **noden van een kennisintensieve arbeidsmarkt**.

Ook op dit vlak dient de overheid een pro-actieve rol in te spelen. Een effectieve toegang van alle gebruikers (inclusiviteit) moet een belangrijk streefdoel zijn in het Digitale België.

2. Een geïntegreerd beleid in overleg met alle betrokken overheden en partijen

A. Afstemming van het beleid tussen de overheden

Een geïntegreerde aanpak van het ICT-beleid en van de informatie- en kennismaatschappij ontbreekt in ons land. De verschillende initiatieven worden in België vaak los van elkaar genomen, door verschillende overheden en zonder onderlinge afstemming. Zo is het moeilijker om de nodige kritische massa te bereiken en om voldoende schaalgrootte voor nieuwe diensten te creëren. Voor de federale overheid ziet het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie een belangrijke stimulerende en coördinerende rol weggelegd als gangmaker van de informatiemaatschappij. De federale overheid moet ervoor zorgen dat het debat over het belang van de informatie- en kennismaatschappij in ons land de plaats krijgt die het verdient. Als gangmaker moet de federale overheid er ook voor zorgen dat daartoe het juiste beleidskader wordt aangereikt. Zo zou de federale overheid een ruime visie (bijvoorbeeld: “Digitaal België”) moeten ontwikkelen, waarvan de inhoud kan worden geïnspireerd op de Europese “Digitale Agenda”.

Vooraf wegens de veelledige staatsstructuur is het van cruciaal belang dat de diverse overheden hun beleid op elkaar afstemmen. De hierboven aangehaalde uitdagingen vergen een consistente aanpak over de verschillende betrokken overheden heen. Het mag niet de bedoeling zijn om het warme water opnieuw uit te vinden. Veel bestaat al, maar wat bestaat moet geïntegreerd én als referentie (h)erkend worden. Gesteund door de diverse regeringen van ons land, de industrie en de academische wereld moet de federale overheid de maatregelen nemen die ons in staat stellen om opnieuw het voortouw te nemen in de ontwikkeling naar de informatie- en kennismaatschappij. Bijgevolg is het belangrijk dat de federale overheid haar beleid op het gebied van de uitbouw van de breedbandinfrastructuur en –diensten afstemt op het **beleid van de gewestelijke, gemeenschaps-, provinciale, stedelijke en gemeentelijke overheden**, en *vice versa*.

Het in 2007 tot stand gekomen samenwerkingsakkoord “*betreffende het wederzijds consulteren bij het opstellen van regelgeving inzake elektronische communicatienetwerken, het uitwisselen van informatie en de uitoefening van de bevoegdheden met betrekking tot elektronische communicatienetwerken door de regulerende instanties bevoegd voor telecommunicatie of radio-omroep en televisie*” dat werd afgesloten met het oog op samenwerking tussen de verschillende federale en gemeenschapsregulatoren en -overheden, is een noodzakelijke eerste stap. Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie is van oordeel dat de federale overheid best geplaatst is om het initiatief te nemen om tot een **structurele samenwerking** te komen tussen de verschillende bevoegde overheden, die elk om beurt een leidende rol zouden kunnen waarnemen.

Op dit vlak wenst het Comité voor de telecommunicatie ten slotte te beklemtonen dat bij een eventueel debat over het herschikken van bevoegdheden in onze federale staat een doordachte organisatie van de bevoegdheden in verband met de informatie- en communicatiesector centraal dient te staan, en dit in het belang van zowel de gebruikers, de operatoren als de betrokken overheden zelf. Vooral op het vlak van het beheer van het frequentiespectrum moet voldoende rekening worden gehouden met het feit dat radiofrequenties per definitie een extraterritoriaal effect hebben. Bovendien moet een gedifferentieerde regulering van de infrastructuur worden vermeden gezien dit investeringen afremt. Bij een eventuele

hertekening van bevoegdheden moet het niet nodeloos verhogen van de investerings- en exploitatiekosten van ondernemingen in ogenschouw worden genomen.

B. Overleg met alle belanghebbenden : een sleutel tot succes

Bovendien is de afstemming van het beleid van de verschillende betrokken overheden noodzakelijk om ons land in staat te stellen de globale visie voor de informatie- en kennismaatschappij effectief te implementeren, maar dat alleen volstaat niet. De overheden, industrie en gebruikers in ons land zouden overigens samen een consistente visie moeten ontwikkelen. Dat zou ons land aanzienlijke slagkracht geven in een aantal debatten op Europees niveau. Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie is van oordeel dat het door zijn samenstelling, expertise en activiteiten een significante bijdrage kan leveren tot het verruimen van het debat naar een ruime groep van belanghebbenden zoals de bedrijfswereld, de academische wereld, de gebruikers, ...

Zoals aangegeven in de Memorie van Toelichting bij de wet van 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector, verstrekt het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie jaarlijks aanbevelingen over de activiteiten van het BIPT, waardoor de grotere autonomie waarover het BIPT beschikt omkaderd wordt door een toezichts- en verantwoordingsmechanisme. Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie. Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie wenst deze bevoegdheid verder ten volle uit te voeren, doch pleit ervoor dat het hiervoor over voldoende personeels- en werkingsmiddelen kan beschikken teneinde dit in voldoende onafhankelijk te kunnen verwezenlijken.

3. Eén verantwoordelijke voor Digitaal België

De informatie- en kennismaatschappij moet op federaal niveau als horizontaal beleidsdomein worden erkend. De eindverantwoordelijkheid ervoor dient te worden toegekend aan één verantwoordelijke minister of staatssecretaris, aan wie op dit vlak een coördinerende opdracht wordt toegewezen. Naast het actief uitstippelen van een stimulerend beleid moet deze persoon ook oplossingen voorstellen om eventuele maatregelen uit andere beleidsdomeinen die de evolutie naar een informatie- en kennismaatschappij zouden bemoeilijken aan te pakken.

Het Raadgevend Comité voor de telecommunicatie is verder van oordeel dat de verantwoordelijke minister een beroep moet kunnen doen op een specifieke overheidsdienst die mee moet waken over de stimulering en de coördinatie van de initiatieven op voorwaarde dat deze over voldoende werkings- en personeelsmiddelen beschikt. Concreet zou deze opdracht onder meer omvatten : het verwerven en de inventaris van de relevante statistische gegevens, en het overleg daarover met alle betrokken partijen, de stimulering en coördinatie van de initiatieven die over het hele land worden genomen, de aanpassing van de reglementering, de introductie van een barometer van prestaties en realisaties en de financiering of cofinanciering van de prioritaire initiatieven.